16/04/2020

Μεγάλη Παρασκευή 2020 “Κεκλεισμένων των θυρών”

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Δημητριάδος και Αλμυρού

Του Σεβ. Μητροπολίτου Δημητριάδος και Αλμυρού κ. Ιγνατίου

Φορτισμένη με δέος πρωτόγνωρο τούτη η Μεγάλη Παρασκευή. Με έναν βαθύ συγκλονισμό στην ψυχή μας, με την ματιά μας βουρκωμένη, με έναν μυστικό λυγμό να αναβλύζει από τα κατάβαθα της ύπαρξής μας, αποζητούμε με λαχτάρα να ατενίσουμε σήμερα τον Εσταυρωμένο Κύριό μας. Νοιώθουμε όλοι ακατανίκητη την ανάγκη να γονατίσουμε με συντριβή λυτρωτική μπροστά Του. Πλην, όμως, οι ιδιαίτερες περιστάσεις μάς προσγειώνουν στην απρόσμενη πραγματικότητα.

Μεγάλη Παρασκευή, «κεκλεισμένων των θυρών» στις εκκλησιές μας. Πληγώνεται η καρδιά μας με τούτον τον ξένο και παράδοξο, για τα δεδομένα της πατρίδας μας, περιορισμό. Αγαπημένες μνήμες, ζυμωμένες με την άδολη πίστη και την παράδοσή μας, αναδύονται στη σκέψη μας νοσταλγικά. Πού το απροσμέτρητο πλήθος των πιστών με τα αναμμένα αγιοκέρια, να πλημμυρίζει τους ναούς και τα

εξωκκλήσια μας; Πού η ταπεινή ομήγυρη των γυναικών, να στολίζουν με ευλάβεια και κατάνυξη ολονυχτίς τον επιτάφιο; Πού οι πολυμελείς χοροί των ιεροψαλτών, να δονούν τους θόλους με τις μεγαλόπρεπες υμνωδίες;

Είναι αλήθεια, ότι όλα αυτά μιλούσαν στην καρδιά μας, με τον τρόπο τον δικό τους, τον ένθεο, τον καθαγιασμένο από την πάντιμη, την ολοζώντανη και κυριαρχική παράδοση της ορθοδοξίας μας. Είναι μεν η πίστη μας πνευματική, αλλά είμαστε άνθρωποι με χοϊκές αισθήσεις, βλέπουμε, αγγίζουμε, ακούμε. Ακόμα και η ευωδιά του λιβανιού, συνταιριασμένη με το μελισσοκέρι και τα μύρα της Άνοιξης, είχε τη δύναμη να μεταρσιώνει την ψυχή μας, να την ανεβάζει σε ανώτερες πνευματικές σφαίρες. Ιδού, όμως, άδειοι σήμερα οι ναοί, χωρίς εκκλησίασμα, μονάχοι οι ιερείς εμπρός στον Εσταυρωμένο, μόνος ο ψάλτης να διαβάζει τα ιερά γράμματα. Και οι πιστοί, και εκείνοι μόνοι, οι περισσότεροι, «κεκλεισμένων των θυρών» στα σπιτικά τους. Ηλικιωμένοι χωρίς τα παιδιά, εγγόνια μακρυά από τους παππούδες, άρρωστοι χωρίς τη στοργή των οικείων τους. Και θαρρείς, πως μόνο η τεχνολογία σπάζει με τα ερτζιανά ή την τηλεοπτική εικόνα και τις άλλες εφαρμογές της τούτη την πνιγηρή μοναξιά.

Μεγάλη Παρασκευή σήμερα, «κεκλεισμένων των θυρών». Πόσο, άραγε, με αυτές τις προϋποθέσεις μπορεί να επηρεασθεί η ιεροπρέπεια της ημέρας; Πόσο να αλλοιωθεί η σιγηλή της κατάνυξη; Πόσο μπορεί να συνθλιβεί η ψυχή μας; Αναμφίβολα, ούτε το θρησκευτικό μας συναίσθημα αλλοτριώνεται, ούτε η πίστη κλονίζεται, ούτε η παράδοση καταστρατηγείται. Αντίθετα, μια νέα ευκαιρία μάς προσφέρεται. Να στοχαστούμε, να αναθεωρήσουμε, ενδεχομένως, την πορεία μας, να ανανήψουμε. Κυρίως, όμως, να μυσταγωγηθούμε στο απροσμέτρητο μεγαλείο της πίστης μας. Κάτω από την επιφάνεια των περιορισμών, στην ησυχία της απομόνωσης, να ιχνηλατήσουμε μιαν αγνοημένη πραγματικότητα, όπως κάτω από την επιφάνεια της ακύμαντης θάλασσας μπορούμε να διακρίνουμε τον πλούτο του βυθού.

«Σήμερον κρεμάται επί ξύλου» ο μακρόθυμος, ο ανεξίκακος, ο πολυέλεος, Εκείνος, που συγχώρησε με τη θεϊκή Του καρδιά τους αχάριστους θεοκτόνους. Και, οπωσδήποτε, «ουκ εις τέλος οργισθήσεται, ουδέ εις τον αιώνα μηνιεί». Αιφνιδιαστήκαμε, ωστόσο, με την απρόσμενη εξάπλωση της πανδημίας στον πλανήτη μας. Και ίσως αναρωτηθήκαμε, αν πρόκειται για επίσκεψη της παιδαγωγίας Του σε μας, τους αποστάτες. Διότι, όντως, υπήρξαμε συνεργοί σε έργο ανίερο. Δοκιμάσαμε να Τον απομακρύνουμε από τη ζωή μας, να γκρεμίσουμε την πίστη Του από τις καρδιές μας, τολμήσαμε να Τον ραπίσουμε με την ασέβειά μας. Τον απωθήσαμε στο περιθώριο των προτεραιοτήτων μας. Και μύριες φορές Τον ξανασταυρώσαμε με την κακότητα και την σκληροκαρδία μας. Μια εγωιστική

αυτάρκεια αφήσαμε να διαφεντεύει αλόγιστα τη ζωή μας. Και δεν χρειάστηκε παρά ένα απειροελάχιστος ιός, για να καταισχύνει την αλαζονεία μας, να ανατρέψει την καθημερινότητά μας, να αποδείξει την ανεπάρκειά μας. Κλονιστήκαμε. Και σπεύσαμε κάπως να επανορθώσουμε. Αίφνης, ό,τι δεν επέτυχαν επί έτη κηρύγματα και παραινέσεις, σήμερα γίνεται πραγματικότητα, και μάς εκπλήσσει ευχάριστα. Οι τηλεοπτικοί σταθμοί αμιλλώνται να φιλοξενούν στα προγράμματά τους αναμετάδοση ιερών ακολουθιών και θρησκευτικών εκπομπών, σφυγμομετρώντας τις επιλογές των τηλεθεατών. Προέκταση πια του ναού το κάθε σπίτι. Και οι Χριστιανοί καθημερινά, την ίδια ώρα, συσπειρωμένοι και συστρατευμένοι σε κοινό αγώνα προσευχής και επίκλησης του Θείου ελέους.

Δεν υφίστανται, άλλωστε, «κεκλεισμένες θύρες» στις ψυχές μας. Μπορεί κάποια απόσταση να μας χωρίζει σωματικά, είμαστε όμως όλοι αναπόσπαστα ενωμένοι «τω συνδέσμω της αγάπης». Είμαστε όλοι μαζί, θριαμβεύουσα και στρατευομένη εκκλησία μέσα στο Άγιο Ποτήριο της ζωής. Και φέτος η εμπειρία υπήρξε μοναδική και ιδιαίτερη, ίσως με έναν πιο έντονο συγκλονισμό, καθώς βιώσαμε όλοι μας μια σταυρώσιμη πορεία, συνοδοιπόροι του Θείου Πάθους. Ανεβήκαμε μαζί Του βήμα-βήμα στο Γολγοθά. Απαρνηθήκαμε αδιαμαρτύρητα τις επιθυμίες μας. Σταυρώσαμε και θα συνεχίσουμε να σταυρώνουμε το θέλημά μας, για χάρη των αδελφών μας, για την αγάπη Εκείνου, που υπέστη εκούσια για μας τον πιο κατώδυνο θάνατο.

Και αν κάποιες καρδιές μπορεί να παραμένουν ακόμα κλειστές, ιδού η σωτήρια ευκαιρία, να τις ξεκλειδώσει σήμερα η δύναμη της Σταυρωμένης Αγάπης. Είναι αυτή, που εμπνέει τη μόνιμη, εκούσια και ουσιαστική διάθεση προσφοράς και διακονίας στον διπλανό μας, είναι αυτή που συστέλλει την ιδιοτέλειά μας, την εγωπάθεια και την φιλαυτία μας, είναι αυτή που εξασφαλίζει χώρο μέσα μας, για να δεχθούμε τον κάθε άλλο ως αδελφό μας. Είναι αυτή, που επινοεί διαρκώς τρόπους να συμπαραστέκεται, να παρηγορεί, να συμπάσχει.

Μεγάλη Παρασκευή σήμερα, «κεκλεισμένων των θυρών». Ας μην πληγώνεται, όμως, η ψυχή μας. Δεν υφίστανται «θύρες κεκλεισμένες» στην Εκκλησία μας, αφού η Εκκλησία δεν είναι τα κτίρια των ναών. Δεν είναι Εκκλησία οι τύποι και τα σύμβολα. Εκκλησία είναι το Σώμα του Χριστού, είναι η εξαγιασμένη ζωή μας, είναι το ξεπέρασμα της αμαρτίας μέσα μας. Μπορεί ο ναός να είναι κλειστός, όμως δεν περιορίζεται το πνεύμα, δεν εμποδίζεται η προσκύνηση του Θεού, δεν γνωρίζει σύνορα η έκφραση της αγάπης και της λατρείας μας στον Νυμφίο της Εκκλησίας μας. Εκείνος, άλλωστε, που «σήμερον περί ημών οδυνάται», το είχε αποκαλύψει στη Σαμαρείτιδα, κάποιο μεσημέρι κοντά στο φρέαρ του Ιακώβ.

«Πνεύμα ο Θεός», και η προσκύνησή Του δεν υπόκειται σε τοπικούς περιορισμούς. Όπως στο κέντρο του ναού, έτσι ο Εσταυρωμένος μάς περιμένει και στο κελλί του

σπιτιού μας, αλλά και στο εικονοστάσι της ψυχής μας, εκεί, που όλα τελούνται μυστικά και αθόρυβα, εκεί που ιερουργείται το μυστήριο της λυτρώσεώς μας. Από τη στιγμή που βγήκαμε από την κολυμβήθρα, στον πυρήνα της ύπαρξής μας βρίσκεται ο Θεός. Στα ανεξερεύνητα προσωπικά μας βάθη σιγοκαίει η χάρη Του. Και όντως, είναι κάποιες φορές, που επιζητούμε περισσότερο να Τον συναντήσουμε στην ησυχία του «ταμείου» μας, για μια εμπειρία κοινωνίας μαζί Του, και προσευχητικής επικοινωνίας με τους συνανθρώπους μας. Ιδιαίτερα, σήμερα, δεν πρόκειται για ένα εγωιστικό κλείσιμο στον εαυτό μας, αλλά για ένα άνοιγμα αγάπης, για μια πράξη θυσίας για τους αδελφούς μας, στα βήματα Εκείνου, που πάσχει επάνω στο Γολγοθά υπέρ της του κόσμου ζωής.

Και όσοι, ελάχιστοι, βρισκόμαστε στο ναό, έχοντας την ευθύνη του ποιμνίου που μας εμπιστεύθηκε ο Θεός, ζούμε έναν ιδιαίτερο συγκλονισμό. Είναι η αναμφισβήτητη βεβαιότητα ότι κατακλύζεται ο ιερός χώρος από την νοερή παρουσία αναρίθμητων ψυχών. Είναι η αίσθηση, ότι η συγκυρία περιορισμού και απομόνωσης των πιστών στις εστίες τους, απεργάζεται την πιο ουσιαστική συμμετοχή τους στη λατρεία, με την ζωντανή, ολοπρόθυμη προσευχή τους. Οι Πατέρες, μάλιστα, της Εκκλησίας δεν δίστασαν να προκρίνουν τους απόντες, που έχουν τη σκέψη τους στο ναό, από τους παρόντες στη σύναξη, των οποίων ο νους είναι διασκορπισμένος σε μέριμνες βιοτικές και περισπασμούς. Με το κάλεσμα της καμπάνας, σάς βλέπουμε όλους ομοθυμαδόν παρόντες στο ναό. Γι’ αυτό και δεν παραλείπει ο λειτουργός πάντα να θυμιατίζει, σύμφωνα με την παράδοση, ακόμη και τα αδειανά καθίσματα, όλων των «δι’ ευλόγους αιτίας» απόντων.

Μεγάλη Παρασκευή σήμερα, και όλα τυλίγονται σε μια γλυκειά αναστάτωση, σε ένα κατανυκτικό δέος. Είναι το πέρασμα από την απόγνωση στην ελπίδα; Η βεβαιότητα ότι τον Σταυρό θα ακολουθήσει η Ανάσταση; Η πίστη ότι οπωσδήποτε ένα οδοιπορικό καρτερίας θα σφραγισθεί με την μακαριότητα του λυτρωμού; Είναι η προσμονή της χαράς; Είναι η χαρά της προσμονής; Ό,τι και αν σημαίνει τούτη η ειρηνοφόρα αίσθηση στην ψυχή μας, παύουν τα λόγια. Μετουσιώνονται σε προσευχή στα χείλη του καθενός μας.

«Κύριε, τούτη τη φοβερή ώρα, που σηκώνεις πάνω στο Σταυρό την αμαρτία όλου του κόσμου, δέξου τα δάκρυα της μετανοημένης μας καρδιάς. Αμαρτήσαμε, ανομήσαμε, αδικήσαμε ενώπιόν Σου, αγνοήσαμε τις εντολές Σου, δεν πορευθήκαμε στο δρόμο Σου. Δεν υπάρχει χριστιανός, που μια ρανίδα από ευλογημένο δάκρυ δεν έσταξε τούτη τη μέρα στην ψυχή του. Γνωρίζουμε, βέβαια, ότι όλης της ανθρωπότητας μαζί η συγγνώμη και τα δάκρυα, όσα επί είκοσι αιώνες τώρα έχουν χυθεί, συγκεντρωμένα σε έναν πικρό ωκεανό, δεν μπορούν να αντισταθμίσουν ούτε μια από τις κείνες τις σταγόνες, που κόκκινες και βαρειές πότισαν το χώμα του

Γολγοθά. Δεν λησμονούμε με τί αντίλυτρο εξαγοράστηκε η απέραντη ενοχή μας. Ωστόσο, καταφεύγουμε ταπεινά και πάλι στην απροσμέτρητη ευσπλαγχνία και μακροθυμία Σου, Κύριε, και Σε παρακαλούμε:

Ενίσχυσε τη ρηχή μας πίστη, ιδιαίτερα τούτο τον καιρό της παγκόσμιας δοκιμασίας. Στήριξε την αδύναμη ψυχή μας. Μάς κλονίζει η αγωνία, μάς λυγίζει ο πόνος, μάς τρομάζει ο θάνατος. Και η μοναξιά βαραίνει περισσότερο τη θλίψη μας. “Ελθέ ο Μόνος προς μόνους”, ελθέ, της φτωχής ψυχής μας η παρηγοριά, ελθέ η παντοτινή μας χαρά, η αληθινή προσδοκία, η αδιάψευστη ελπίδα μας. Μείνε κοντά μας, Κύριε, τις ώρες του πόνου, τις μέρες της δοκιμασίας, και γιάτρεψε τα βάσανά μας. Μάθε μας, για χάρη των αδελφών μας, να μεταλλάσσουμε την κατήφειά μας σε αισιοδοξία, τον φόβο μας σε ανδρεία, τη δειλία μας σε λεβεντιά. Βοήθα μας να σταυρώνουμε τον εγωισμό μας, και να σταυρωνόμαστε για τους άλλους.

Έλθέ, Εσταυρωμένε Κύριε! Αξίωσέ μας φέτος, που μας πληγώνει η μοναξιά, να νοιώσουμε στην ησυχία του “ταμείου” μας την γλυκύτητα της εράσμιας παρουσίας Σου. Να ακούσουμε μέσα μας την παρήγορη υπόσχεσή Σου, που κρατάει όλη την ελπίδα και προσδοκία του Παραδείσου: “Ου μη σε ανώ, ουδ’ ου μή σε εγκαταλίπω”. “Μεθ’ υμών έσομαι πάσας τας ημέρας έως της συντελείας του αιώνος”. Επιφύλαξε για τις φτωχές μας καρδιές τούτη την απρόσμενη έκπληξη. Κεκλεισμένων των θυρών Σε περιμένουμε, Κύριε, όπως τότε στο Υπερώο οι αγαπημένοι Σου μαθητές. Δείξον ημίν και την ένδοξόν Σου Ανάστασιν! Αμήν».